

تلاش کانادا و عراق در ایجاد توازن در معاملات پایایی نفت*

مترجم: ترانه بهشتی

کانادا و عراق با جدیت در پی دستیابی به امکاناتی برای نهایی کردن یک موافقتنامه تجاری به ارزش ۱۲۰۰ میلیون دلار کانادا (۹۰۰ میلیون دلار آمریکا) برای مدت سه سال از ژانویه ۱۹۸۶ می باشند. عراق پیشنهاد کرده است که روزانه ۵۰۰ هزار بشکه نفت خام به ارزش ۶۰۰ میلیون دلار کانادا (۴۵۰ میلیون دلار آمریکا) به کشور کانادا که خود یکی از تولیدکنندگان بزرگ نفت در دنیا است صادر نماید. در مقابل، مایل است که گندم، جو و انواع کالاهای ساخته شده کانادا را وارد نماید.

انجام معامله کار چندان ساده‌ای نیست اگرچه هر دو طرف وارد گفتگوهای جدی شده‌اند. کانادا، صادرکننده نفت، نفت خود را از طریق بخش خصوصی و بدون رد و بدل شدن موافقتنامه دولتی وارد می نماید. از طرفی عراق، برای سهم خود، مایل است که از اعتباری به میزان ۲۰۰ میلیون دلار کانادا (۱۵۰ میلیون دلار آمریکا) جهت پرداخت بهای کالاهای وارداتی از کشور کانادا استفاده نماید.

موانع از میان برداشتنی

هیچ یک از موانع فوق غیرقابل رفع شدن نیست. گفتگوی مقدماتی در بغداد در مورد اعزام هیئتی از طرف شرکت ملی نفت عراق به کانادا انجام گرفته است. ملاقاتی که به زودی انجام خواهد شد شامل گفتگویی است با صاحبان پالایشگاهها در شرق کانادا که ترتیب آن به وسیله دولت داده شده است. به علاوه، در صورتی که کارکنان فنی نیز همراه گروه اعزامی باشند ترتیبی داده خواهد شد که ضمن بازدید از منطقه نفت خیز "البرتا" از تکنیکهای فنی که کشور کانادا بایستی ارائه دهد دیدن نمایند.

موضوع درخواست اعتبار، مبتنی از ابلاغ به هیئت دولت جهت اجرا، با پستی در سطح وزیر امور رسیدگی قرار گیرد. عراقیها در واقع پیش پرداخت دو سال را به طور نقد درخواست می نمایند و کانادا بیسها

* J. Roberts. "Canada and Iraq poised for 'offset' oil deal." *NEED*

(July 6, 1985), 12.

نگرانند که این را به حساب وام تراز برداختها بگذارند. اما در صورتی که ببینند عراق ترتیب چنین جوهی را از طریق تجدید برنامه ریزی وسیعتر بر روی وامهای بین المللی موجود خود داده است به نظر نمی آید که پیشنهاد را رد نمایند.

درخواست عراق در اولین اجلاس کمیسیون مشترک اقتصادی کانادا - عراق که در تاریخ ۷ تا ۸ ماه مه در اتاوا برگزار شده بود به کانادا اعلام شد. در این جلسه، حسنعلی وزیر بازرگانی عراق به طور رسمی اعلام کرد که عراق آماده است روزانه ۵۰۰۰ بشکه نفت به طور پایاپای به کانادا عرضه نماید. وی همچنین اظهار داشت که کشورش علاقمند است سالانه در حدود ۴۰۰۰۰۰ تن گندم و ۱۰۰۰۰۰ تا ۱۵۰۰۰۰ تن جو وارد نماید. مقادیر مذکور کمی بیش از میانگین مقادیر گندم و جو وارداتی سالهای ۱۹۸۳ تا ۱۹۸۵ است.

سیاهه خرید

علاوه بر این، عراق سیاهه‌ای از محصولات کانادا را که مایل به وارد کردن آنها می باشد به اتاوا ارائه کرده است. این کالاها شامل صادرات سنتی کانادا از جمله چوب، کاغذ و خمیر کاغذ و فلزات - از قبیل سرب، مس، روی، آلومینیوم - ماشین آلات و قطعات یدکی بویژه جهت لوکوموتیو و موتور وسایل نقلیه است. تکنولوژی پیشرفته کانادا بویژه در زمینه وسایل ارتباط از راه دور، تجهیزات پزشکی و داروسازی و لوازم مربوط به تولید و انتقال نیرو نیز مورد درخواست گفتر عراق است. از طرفی نیاز کشور عراق به مواد غذایی و لوازم زراعی منابع کشاورزی کانادا را زیر فشار قرار داده است.

پنچیدگی موضوع به نظر می آید از زمانی آغاز شد که عراقها سعی کردند ببینند آیا می توانند با مقامات دولتی کانادا موافقتنامه جهت معاملات متقابل رد و بدل نمایند. اما آنچه که در ظاهر امروز مورد نظر است بیشتر شبیه به یک نوع موافقتنامه معامله پایاپای است به طوری که دوطرف به جای ایجاد یک نوع ارتباط ظاهری بین فروش یک نوع کالا و خرید نوعی دیگر، سعی در برقرار کردن نوعی مشابهت در ارزش کالاهای مورد معامله دارند.

برای کانادا، که با مشکل غلبه یافتن به جنگ غله‌ای مابین آمریکا و جامعه اقتصادی اروپا روبرو است، تضمین بیشتر صادرات گندم و جو کشورش نوعی برکت به حساب می آید. در سال ۱۹۸۳، سال اول اولین پروتکل سه ساله بین دو کشور عراق و کانادا، مجموع فروش red spring wheat و سایر غلات کانادا به ۸۹/۴ میلیون دلار کانادا (۶۷ میلیون دلار آمریکا) از ۱۱۶/۳ میلیون دلار کانادا (۸۷/۴ میلیون دلار آمریکا) کل صادرات رسید که در آن جو کمی بیش از ۲۰/۸ میلیون دلار کانادا (۱۵/۶ میلیون دلار آمریکا) به حساب آمده است. در سال ۱۹۸۴ فروش جو به ۴۲/۴ میلیون دلار کانادا (۳۱/۸ میلیون دلار آمریکا) و hard wheat به ۶/۵ میلیون دلار کانادا (۴/۹ میلیون دلار آمریکا)، از جمع کل صادرات به مبلغ ۱۶۳/۳ میلیون دلار کانادا (۱۲۲/۵ میلیون دلار آمریکا) رسید.

کشور کانادا به مبالغ فروش مذکور از طریق موافقتنامه‌ای که هدف آن عرضه سالانه ۳۵۰۰۰۰ تا ۴۵۰۰۰۰ تن گندم و بیش از ۵۰۰۰۰۰ تن جو به طور نسبی به کشور عراق بوده است دست یافت. بدون اینکه از کمک مالی دولت استفاده نماید.

به رغم تمایل کشور آمریکا به برداشت از مازاد موجودیهای دولت به منظور کمک به فروش غلات به کشورهای مصر و الجزایر، کانادا مایل نیست که در مورد فروش گندم خود به کمک دولت متوسل گردد و معتقد است که "هیچ‌کس نمی‌تواند در بازی کمکهای مالی دولت برنده شود." چارلز مایر وزیر ایالتی کانادا در هیئت گندم در جلسه ماه ژوئن در تورنتو اظهار داشت: "واضح است که به نفع کسی نیست که از دلارهای کمکی دولت جهت پایین آوردن قیمتها استفاده نماید."

مشتریان طویل‌المدت

عین همین مطلب را می‌توان با توجه به قیمت نفت در مورد عراق نیز بیان کرد. واضح است که نفع عراق در یافتن خریداران دایمی جهت فروش ۵۰۰۰۰۰ بشکه در روز نفت اضافی خود - قرار است از طریق مجرای جدید که در ماه دسامبر تکمیل شده است صادر شود - می‌باشد. تقریباً "تا سال ۱۹۸۰، کانادا یکی از وارد کنندگان نفت خام عراق بود، اما از آنجایی که جنگ خلیج فارس در سپتامبر همان سال آغاز شد، واردات نفت از عراق متوقف گردید. در حالی که هنوز قسمتی از نفت خام ایران به آن کشور وارد می‌شود. تولید کانادا در سال ۱۹۸۴ در حدود ۱/۸ میلیون بشکه در روز بود.

در این مرحله از مذاکرات، طرفین از مشکلات موجود کاملاً آگاهند. در مورد اعتبار درخواستی عراق، موضوع بایستی به تأیید هیئت دولت برسد. شرایط مالی دولت عراق در حال حاضر چنین نشان می‌دهد که تسهیلات اعتباری مرکز توسعه صادرات کانادا (EDC) برای صدور کالاها و خدمات کانادایی، عراق را در بر نمی‌گیرد. اما اتاوا به بغداد توصیه کرده است که می‌تواند مورد به مورد کمک مالی EDC به کالاها و خدمات کانادایی پشت‌گرم باشد. که در واقع پشتیبانی از مشارکت کانادا در طرحهای توسعه عراق است.